

eftirans og leggja uppi fyri eftiransingar og uppleggingar egnu skuld. Men tá ið tað er fyri neyðini, tá ið vinnurnar í eini sókn ella landi eru upptornaðar, lammnar, og hitt privata fyrirtakssemið ikki er fært fyri at fáa tær uppundan aftur, so mugu kommunur ella Ting koma uppi, veita studningar til vinnuna ella beinanvegin sjálv fara og reka eina vinnu.

Kommunan er jú fólkið í sóknini, og tað skuldi verið sjálvandi at fólkið í eini sókn slapp at taka sær av vinnuni í sóknini. Kommunan er her ein samteka, kooperativt. Og Føroyingar eru ikki fyrstir ella einsamallir at ganga hesar leiðir. Hesin spurningur er so brennandi flestu staðnis í dag, og mong hava loyst hann soleiðis, at tað almenna meir og meir fer at kanna um vinnulív og koma fram at. Vit halda tað vera lögð og óhóskandi, at Tingið skal sýta einari sókn, har mennirnir eru vinnuleysir, at lata samtekuna í sóknini, kommununa, veita teimum hjálp at fáa sær arbeidsamboð.

Soleiðis svíkja fólkaflokksmenn á tingi sínar veljarar

Thorstein Petersen hevur sjálfur viðgengið, at lóggávvald ikki fæst uttan grundlógin verður broytt.

Hann sigur í Danmark:

»Vi har ikke arbejdet paa dette Forslag som en endelig Ordning, men har ønsket en Grundlovsændring med en Lovgivningsmagt for Lagtinget under lidt videre Rammer end efter Forslaget.

Vi ønsker, at der i Pkt. 2 indføjes en Bestemmelse om, at »Spørgsmaalet om en Grundlovsændring holdes aaben«. (Samanber hitt autoriseraða uppritið!).

Kortini stendur hesin sami maður innanfyri sum uttanfyri tingdyr og grýtir yvir javnaðarmenn eina flóð av dømandi orðum, tí teir í sínum uppskoti hava ásaðnað tað, ið hann og aðrir lógfrøðingar hava ásaðnað í samráðingunum í Keypmannahavn.

Og hann setir uppskot á tingi sum gongur beint tvørturímóti tí, sum hann sum lógfrøðingur yvir fyri lógfrøðingum hevur noyðst at viðgengið er markið fyri tí, ið møguligt er.

Javnaðarmenn vilja hava lóggávvald, og teir vilja gera tað og ganga tær leiðir, sum tørvur er fyri at fáa lóggávvald.

Men javnaðarmenn vilja aftrat fegnir finna eina fyrbils skipan, ið gevur okkum somu avgerðarmegi sum liggur í lóggávvaldinum. Tí hava javnaðarmenn í sínum uppskoti:

- 1) At fáa grundlógina broytt soleiðis, at Løgtingsins lóggávvald verður skrásett í henni.

- 2) Inntil henda broyting er hend at fáa eina av ríkisdegnum samtykta heimildarlóg (Bemyndigelseslov) sum gevur Løgtinginum megi at gera rættarreglur, fyriskipanir og lýsingar, sum hava lógar-kraft, eisini viðvíkjandi broytingum av lógum, ið galda fyri Føroyar.

Hver skilamaður fatar, at henda leiðin er hin einasta, ið kann geva okkum óskert endiligt lóggávvald og fyrbilsvald til innanfyri tey øki sum vit hava tikið ta fullu figgj-arligu og umsitingarligu ábyrgdina fyri, nú beina vegin fáa avgerðarrætt.

Tað má tí sigast at vera eitt stórt vónbrot hjá øllum fólkaflokksmönnum og sjálfstýrismönnum, sum ikki eru fyri loysing nú beina vegin, at fólkaflokkurin og sjálfstýris oddamenn á tingi ikki vilja taka undir við javnaðarmanna semingruppskoti eins og teir at enda gjørdi í Keypmannahavn.

Javnaðarmannuppskotið gevur okkum atstøðu til hollasta og fríastu stjórnarstøðu innanfyri ríkismarkið og ynskja Føroyingar loysing gevur javnaðarmannuppskotið eisini atkomu til tess.

Hvi ganga so fólkaflokksmenn tá ikki við til hetta uppskot?

Liggur svarið í tí, sum ein maður ein dagin segði:

»Fólkaflokksmenn vilja onga greiðu fáa, tí hendir tað, eru teir foknir og javnaðarmenn fáa valdið her á landi.

Teirra kjansur er rumbul og tjóðskaparstríð, so teir kunnu sita í friði við síni vinnu og figgjarmegi.

Hungurin í Europa

Tað verður nógv tosað og gjørt fyri teimum neyðstøddu bæði í Europa og aðrastaðni í heiminum. Neyðin er so stór, og kemur ikki hjálp uttanifr, mugu milliónir av fólki svelt á hel.

Her í Føroyum hevur verið borðið uppá mál í bløðum, hiðani frá okkum at verið uppi í at latið mat. Tað er sjálvandi ikki so nógv, ið okkara litla land kann veita, men tað er eftir færimuni, og hetta er ein vøkur hugsan, og verd at taka undir. Mest er tað fiskur, ið vit hava at lata. Men sum frættist, er hin størsti trupuleikin tann, at fáa flutt fiskin fram, inn í landið. Øll samferðsluamboð eru í sorli, og um skip koma við vørum, so verður æntin varan liggjandi í skipinum ella á plássinum.

Ein svenskur bátur sum var at her í Føroyum, segði at ein heil fiskalast varð koyrd í havnina í Gøteborg. Ikki nyttaði at fara til Týsklands við henni, tí har slappst ikki av við hana.

Tað eru syndarlig viðurskipti, at menniskjur svelta í hel, og at matur ikki fæst fram til teirra.

Skip.

Sum eina umbering fyri ta skaðagerð, ið hitt kapitalistiska 20 mannaveidi á Føroya lögtingi gjerdi fram í fella javnaðarmannuppskotið um tvungið lán til vinnulánsgrunnin og at geva landsnevndini rætt til at kontrahera skip, syngja øll kapitalistabløðini við sama nóta. Sum fyrr hevur verið tjakast um vildi »Dimmal.« siga, at okkara uppskot var valflesk. Men nú er fullgott prógv komið fram í ljósið um, at sambandsuppskotið var valflesk ella valspik. Saman við fólkaflokkinum feldu sambandsmenn okkara uppskot, tá ið einki valg var í væntu; men um summarið 1945 framsettu sambandsmenn eitt uppskot sum líknaði okkara, tá stóð val fyri durum, og tá roknaðu sambandsmenn óivað við, at tað var óseint at koma fram við tihkum uppskotum, tá amtmáðurin, tá ið friðurin kom mátti ætlast at hava mist stillingsfullmaktina at seta so vittingandi lógaruppskot í gildi, men tá komu teir fram við tí beint undan valginum. Teir fingur stemmur, og veljararnir fingur einki — ja, púra einki, tí enn er einki tvungið lán sett í gildi og tí er vinnulánsgrunnurin tómur. Javnaðarmenn vildu, at fiskimenn og samtøkur av fiskimönnum einans skuldu rinda 5% av keypsúmmuni sum skip kosta. Hinir segdu minst 10 pst., og hesi minst 10 pst. eru vorðin til 15 pst. Umframt hetta eru skipini nógv dýrari enn tey skuldu verðið í fall okkara uppskot um kontrahering varð viðtikið, tí nú tjena millumenn í hópatali og harnæst bjóða feroyskir keyparar av hvørjum øðrum og á tann hátt dýrka færinu so nógv, at eingin uttan ríkmenn kunna keypa tey. At Føroyaland á henda hátt tapir fleiri miljónir í direktaðum kontantum peningi við at keypa ovdýr skip eru allir menn greiðir yvir. Harumframt koma so tey tap, vit fáa av tí, at ovfá skip koma til landið og mong koma so undir ringar tíðir. Hesi tap kann eingin meti, tí tá røkka eingi av teim tølum, sum men til dagligt eru vanir at rokna við.

Menn í grannalondum okkara tala og skriva nógv í hesum døgum um at flyta fisk við flúgvumaskinu.

Nordmenn eru byrjaðir at senda fisk á henda hátt til Miðeuropa og Íslendingar verða skjóttir aftaná. Teir skriva nógv um hetta. Tað gongur fyri seg á tann hátt, at fiskurin samstundis sum hann verður køldur — fristur — verður hann pressaður so nógv, at alt vatnið fer úr honum. Ein stóru banktorskur verður á stódd einans sum hondin á einum manni, eins og hann lætnar niður í ein tjúgundapart. Á tann hátt kunna so stórar mongdir av fiski rúmast í

einum flogfari, at tað væl lønar seg, at senda fisk loftvegin. Hann kemur tá so ferskur til marknaðin, at prisurin altíð verður góður. Tey ið nýta skulu fiskin, seta hann bara á vatn og verður hann tá so etuligur sum um hann var nýdripin. Alt tilíkt kostar pening, í fall tað skal fáast í lag, og her ber ikki til at lita á at einstaklingar skulu kunna loysa slíkar uppgávur. Nei, her má landið, heildin, taka sær um reiggj, og tí er javnaðarleiðin tann einasta gongda leið, í fall land okkara ikki heilt skal smokka afturum og aldri koma fram á javnt við onnur lond. Her nyttar ikki at siga sum t. d. »Dimmal.«, at vit megu stóðga til vit siggja hvørji før ið framtíðin krevur og hvønn marknað vit skulu selja á. Nei, tilíkt er einans umberingar fyri at verja ríkmenninar. Teir stýrandi í landi skulu einans skaffa pening, pening og aftur pening í landsins kassar, tá kunna allar uppgávur loysast.

Tann næsta umberingin, ið »Dimmal.« kemur við nyttar líka lituð. Bláðið skrivar, at sambandsmenn kundu ikki fylgja javnaðarmönnum, tí reservapeningur má verða at taka til, tá ið ringar tíðir koma. Men henda umberingin er so illa vald, at hon sigur beint tvørtur ímóti tí, sum »Dimmal.« ætlar at hon skal siga. Hon er einki minni enn eitt slag beint í andlituð á sambandsmönnum, tí javnaðarmannuppskotið gekk nettupp út uppá at fáa mest møguligan pening í vinnulánsgrunnin bæði til keyp av skipum og til reservapening fyri at kunna verja teir ið nú keypa dýr skip móti teim konjunktursvingningum, sum óivað fara at koma um nøkur ár.

Øll ríkmannabløðini syngja sama nóta: Bðið í tolni! Gerið einki! Latið tðina ganga! Vit fáa at siggja! o.s.fr. — Man ikki grundin vera tann, at ríkmenn skulu fáa sett miljónirnar uttanlands, har meira renta er at fáa?

J. H. Danhjorg.

Hegntráður,

galvaniseraður, linur, vélhóskandi til

og annað.

Eyvind Dalsgaard.

N.B.: Medan og eri burturstaddur avgreiddir Erling Dalsgaard, Tórshavn, ordrar.

Barnahjálpin